

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum liceat alicui occidere seipsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Ananiam & Sapphiram interfecit, sed magis diuini sententiam de eorum morte promulgauit. Sacerdotes autem, vel Leuitae ueteris testamenti, erant ministri ueteris legis, secundum quam poena corporales infligebatur: & ideo etiam eis occidere propria manu congruebat.

Ad secundum dicendum, quod ministerium clericorum est in melioribus ordinatum, quam sint corporales occisiones scilicet in his, quae pertinent ad spirituales salutem: & ideo non congruit eis, quod minoribus se ingerant.

Ad tertium dicendum, quod prelati ecclesiarum accipiunt officia principum terrarum, non ut ipsi iudicium sanguinis exercent per seipsos, sed quod eorum autoritate per alios exercentur.

Quaestio 4. de homicidio. Articulus 1. de homicidio.

ARTICULVS V.

Utrum liceat alicui occidere seipsum.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur quod alicui liceat seipsum occidere. Homicidium enim est peccatum, in quantum iustitiam contrariatur: sed nullus potest sibi ipsi iniustitiam facere, ut probatur in 5. Ethicorum: ergo nullus peccat occidendo seipsum.

Prat. Occidere malefactores licet haberi publicam potestatem: sed si quis ille, qui habet publicam potestatem, est malefactor, ergo licet occidere seipsum.

Prat. Licetum est quod aliquis spontaneus minus periculum subeat, ut maius periculum uitae, sicut licetum est, quod aliquis etiam sibi ipsi amputet membrum putridum, ut totum corpus saluetur: sed quandoque aliquis per occisionem seipsius uitam maius malum, vel miseriam uitam, vel turpitudinem alicuius peccati ergo licet alicui occidere seipsum.

Prat. Samson seipsum interfecit, ut haberet iudicium 16. Qui tamen connumeratur inter sanctos, ut patet Hebr. 11. Ergo licetum est alicui occidere seipsum.

Prat. 2. Mach. 14. dicitur, quod Razias quidam seipsum interfecit eligens nobiliter mori potius, quam subditi fieri peccatoribus, & contra natales suos iniurijs agere: nihil quod nobiliter sit & fortiter, est illicitum: ergo occidere seipsum non est illicitum.

CONTRA est, quod Augustinus dicit in 1. de ciuit. Dei. Restat ut de nomine intelligamus illud, quod dicitur est. Non occides, nec alterum. ergo nec te. Neque enim aliud quam hominem occidit, qui seipsum occidit.

RESPON. Dicendum, quod seipsum occidere, est omnino illicitum triplici ratione. Primo quidem, quia naturaliter quilibet res seipsam amat, & ad hoc pertinet, quod quilibet res naturaliter conseruat se in esse, & corruptentibus resistit quantum potest.

Et ideo quod aliquis seipsum occidat, est contra inclinationem naturalem, & contra charitatem, quam quilibet debet seipsum diligere. Et ideo seipsius occisio semper est peccatum mortale, ut pote contra naturalem legem, & contra charitatem existens. Secundo, quia quilibet pars id quod est, est totius.

Quilibet autem homo est pars communitatis, & ita id quod est, est communitatis. Unde in hoc, quod seipsum interfecit, iniuriam communitati facit, ut patet per Philosophum in 5. Ethico. Tertio, quia uita est quoddam donum diuinitus homini attributum, & eius potestati subiectum, qui occidit, & uiuere facit. Et

ideo qui seipsum uita priuat, in Deum peccat: sicut qui alienum seruum interfecit, peccat in dominum, cuius est seruus: & sicut peccat ille, qui usurpat sibi iudicium de re sibi non commissa. Ad solum enim Deum pertinet iudicium mortis & uitae, secundum illud Deute. 32. Ego occidam, & ego uiuere faciam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod homicidium est peccatum non solum quia contrariatur iustitiae, sed etiam quia contrariatur charitati, quam habere debet aliquis ad seipsum. Et ex hac parte occisio seipsius est peccatum per comparisonem ad seipsum. Per comparisonem autem ad communitatem, & ad Deum, habet rationem peccati etiam per oppositionem ad iustitiam.

AD SECUNDVM dicendum, quod ille qui habet publicam potestatem, potest licite malefactorem occidere per hoc, quod potest de ipso iudicare. Nullus autem est iudex seipsius: unde non licet habenti publicam potestatem seipsum occidere propter quodcunque peccatum: licet tamen ei se committere iudicio aliorum.

AD TERTIVM dicendum, quod homo constituitur dominus seipsius per liberum arbitrium: & ideo licite potest homo de seipso disponere quantum ad ea, quae pertinent ad hanc uitam, quae hominis libero arbitrio regitur: sed transitus de hac uita ad aliam feliciter non subiacet libero arbitrio hominis, sed potestati diuinae. Et ideo non licet homini seipsum interficere, ut ad feliciter transeat uitam. Similiter etiam nec ut quaslibet miserias praesentis uitae euadat: quia ultimum malorum huius uitae, & maxime terribile, est mors, et patet per Philosophum in 3. Ethicorum. Et ideo iusserit sibi mortem ad alias huius uitae miserias euadendas, est maius malum assumere ad minoris mali uitationem. Similiter etiam non licet seipsum interficere propter aliquod peccatum commissum, tunc quia in hoc sibi maxime nocet, quod sibi admittit necessarium poenitentiae tempus: tum etiam, quia malefactorem occidere non licet, nisi per iudicium publicae potestatis. Similiter etiam non licet mulieri seipsam occidere, ne ab alio corrumpatur: quia non debet in se committere crimen maximum, quod est seipsius occisio, ut uitet minus crimen alienum. Non enim est crimen mulieris per uolentiam uiolata, si consensus non adfit: quia non inquinatur corpus, nisi de consensu mentis, ut Lucia dixit. Constat autem minus esse peccatum fornicationem, vel adulterium, quam homicidium, & praecipue seipsius, quod est grauissimum, quia sibi ipsi nocet, cui maxime dilectionem debet. Est etiam periculosissimum, quia non restat tempus ut per poenitentiam expietur. Similiter etiam nulli licet seipsum occidere ob timorem, ne consentiat in peccatum, quia non sunt facienda mala, ut ueniant bona, vel ut uitentur mala, praeterquam minora, & minus certa. Incertum enim est, an aliquis in futurum consentiat in peccatum. Potens est enim Deus hominem quacunque tentatione superueniente liberare a peccato.

AD QVARTVM dicendum, quod sicut Augustinus dicit in 1. de ciuit. Dei. Nec Samson aliter excusatur, quod seipsum cum hostibus ruina domus oppressit, nisi quod latere Spiritus sanctus hoc iusserat, qui per illum miracula faciebat. Et eandem rationem assignat de quibusdam sanctis feminis, quae tempore persecutionis seipsas occiderunt, quarum memoria in ecclesia celebratur.

AD QVINTVM dicendum, quod ad fortitudinem pertinet, quod aliquis ab alio mortem pati non refugiat propter bonum uirtutis, & ut uitet peccatum. Sed quod

Secunda Secundae S. Thomae. V. 2. aliquis

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

aliquis sibiipſi inferat mortem vt vitet malapœnia- lia, habet quidem quandam ſpeciem fortitudinis, propter quod quidẽ ſeipſos interfeccerunt, aſſimantes ſe fortiter agere, de quorũ numero Razias fuit. Non tamen eſt vera fortitudo, ſed magis quadam mollities animi non valentis mala pœnalia ſuſtinere, vt patet per Philoſ. in 3. * Ethi. & per Aug. in 1. * de ciuit. Dei.

Li. 3. Ethic. c. 8. om. 5. Lib. 1. ca. 23. circa mediũ. tom. 5.

ARTICVLVS VI.

Vtrum liceat in aliquo caſu interficere innocentem.

1. 2. q. 94. ar. 5 ad 2. & q. 10. art. 8 ad 3. Et 1. q. 7. ar. 6 ad 3. Et opul. c. 9. q. 86. Et h. br. q. 10. 4.

AD SEXTVM ſic proceditur. Videtur, quod liceat in aliquo caſu interficere innocentem. Di- g nius enim timor non manifeſtatur per peccatum, quoniam magis timor Domini expellit peccatum, vt dicitur Eccl. 1. ſed Abraham commendatus eſt, quod timuit Dominum, quia voluit interficere filium ſuum innocentem. ergo poteſt aliquis innocentem interficere ſine peccato.

¶ 2 Præ. In genere peccatorum, quæ contra proximum committuntur, tanto maius videtur aliquod eſſe peccatum, quãto maius nocementum inferitur ei, in quem peccatur: ſed occiſio plus nocet peccatori, quãm innocenti, qui de miseria huius vitæ ad celeſtem gloriam tranſit per mortem. cum ergo liceat in aliquo caſu peccatorem occidere, multo magis licet occidere innocentem, vel iuſtum.

¶ 3 Præ. Illud quod fit ſecũdum ordinem iuſtitia, non eſt peccatum: ſed quandoq; cogit aliquis ſecũdum ordinem iuſtitia occidere innocentem, puta, cum iudex, qui debet ſm allegata iudicare, condemnat ad mortem eum, quem ſcit innocentem per falſos teſtes conuiſtum: & ſimiliter miniſter, qui iniuſte condemnatum occidit obediens iudici. ergo abſque peccato poteſt aliquis occidere innocentem.

SED CONTRA eſt, quod dicitur Exod. 23. Inſontem, & iuſtum non occides.

RESPON. Dicendum, quod aliquis homo dupliciter conſiderari poteſt. Vno modo, ſm ſe alio modo, per comparationem ad aliud. Secundum ſe quidem conſiderando hominem, nullum occidere licet: quia in quolibet etiam peccatore debemus amare naturã, quam Deus fecit, quæ per occiſionem corrumpit. Sed ſicut ſupra dictum eſt, occiſio peccatoris fit licita per comparationem ad bonum commune, quod per peccatum corrumpitur: vita autem iuſtorum eſt conſeruatiua, & promotiua boni communis, quia ipſi ſunt principalior pars multitudinis. Et ideo nullo modo licet occidere innocentem.

Art. 2. huius quæſt.

D. 4.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Deus habet dominium mortis, & vitæ. Eius enim ordinatio- ne moriuntur & peccatores, & iuſti. Et ideo ille qui mandato Dei occidit innocentem, talis non peccat, ſicut nec Deus, cuius eſt executor: & oſtenditur Deũ timere, eius mandatis obediens.

AD SECVNDVM dicendum, quod in penſanda grauitate peccati magis eſt conſiderandum id quod eſt per ſe, quod id quod eſt per accidens. Vnde ille qui occidit iuſtum, grauius peccat, quã ille qui occidit peccatorem. Primo quidem, quia nocet ei, quẽ prius dẽt diligere, & ita magis contra charitatem agit. Secundo, quia iniuriam inferit ei, qui eſt minus dignus, & magis contra iuſtitiam agit. Tertio, quia priuat com- munitatem maiori bono. Quarto, quia magis Deũ contemnit, ſm illud Lucæ 10. Qui vos ſpernit, me ſpernit. Quod autem in iuſto occiſus ad gloriam perducatur à Deo, per accidens ſe habet ad occiſionẽ.

AD TERTIVM dicendum, quod iudei iſta innocentem eſſe, qui falſis teſtibus conuictus, non liberãdi innoxium, ſicut Daniel iſta hoc non poteſt, debet eum ſuperiori iudicio dicendum allegata ſententiam ferens, quæ occidit innocentem, ſed illi qui eum aliter- tem. Miniſter autem iudicis cõdemnatum, ſi ſententia intolerabilem errorem non debet obedire: alias excuſarentur ceteri martyres occiderunt. Si uerò non conſentiam iniuſtitiam, non peccat, præcepto, quia ipſe non habet dicere ſuperioriam, nec ipſe occidit innocentem, ſed iuſtiti- niterium exhibet.

ARTICVLVS VII.

Vtrum liceat alicui occidere aliquem, ſe defendendo.

AD SEPTIMVM ſic proceditur. Videtur, quod nulli liceat occidere aliquem, ſe defendendo. Dicit enim auguſt. ad Publicolan, de occidendis hominibus. Ne ab eis quiſquam occidatur, non mihi placet conſilium, niſi forte ſit miles, aut publica functione teneatur, vt non ſe hoc faciat, ſed pro alijs accepta legitima poteſtate, ſi eius congruat perſona: ſed ille qui ſe defendendo, occidit aliquem, ad hoc eum occidit, ne ipſe ab eo occidatur. ergo hoc videtur eſſe illicitum.

¶ 2 Præ. In 1. de j. Libero arbitrio dicitur. Quomodo apud diuinã prouidentia à peccato liberi ſunt, qui pro his rebus, quas contemni oportet, humana carne polluti ſunt: Eas autem res dicit eſſe contemnendas, quas homines inuita amittere poſſunt, vt ex præmiſſis patet. Horum autem eſt uita corporalis. ergo pro cõſeruanda uita corporali nulli licitum eſt hominem occidere.

¶ 3 Præ. Nicolaus Papa dicit, vt habetur in Decretis 1. diſtin. 50. De clericis, pro quibus conſulit ſis. ſ. qui ſe defendendo paganum occiderent, ſi poſtea per penitentiam emendati, poſſunt ad priuilegium ſtatim redire, aut ad aliorum aſcendere, ſcito nos nullam occiſionem dare, nec ullam tribuere licentiam eis quemlibet hominẽ quolibet modo occidendi, ſed ad præcepta moralia ſeruanda tenentur communiter clerici, & laici: ergo etiam laici nõ eſt licitum occidere aliquem, ſe defendendo.

¶ 4 Præ. Homicidium eſt gratuitum, quod ſimplex fornicatio, vel adulterium: ſed nulli licet committere ſimplicem fornicationẽ, vel adulterium, vel quodcunq; aliud peccatum